

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

**з навчальної дисципліни «Облік у зарубіжних країнах»
вибіркових компонент
освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Облік і аудит

за темою № 1 - Загальноприйняті принципи і системи обліку

Харків 2021

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 23.09.2021 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного університету
внутрішніх справ
Протокол від 22.09.2021 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 22.09.2021 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління протокол
від 31.08.2021 № 1

Розробники: викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст
вищої категорії, викладач-методист Бондарець О.М.

Рецензенти:

1. викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н.,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Цимбалістова О.А.
2. професор кафедри бізнес адміністрування, маркетингу і туризму
Кременчуцького національного університету імені Михайла
Остроградського, д.е.н. Дружиніна В.В.

План лекції

1. Облік у системі управління
2. Характеристика видів бухгалтерського обліку
3. Рахунки бухгалтерського обліку та їх класифікація

Рекомендована література:

Основна

1. Акімова Н.С., Грінько А.П., Топоркова О.В., Наумова Т.А., Ковалевська Н.С., Кирильєва Л.О., Янчев В.В. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – ХДУХТ, 2016. – 288 с.
2. Бондар М.І., Верига Ю.А., Мельник С.І, Хоменко Н.В. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2013. – 216 с.
3. Воронко Р.М. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – Л.: «Магнолія 2006», 2014. – 744 с.
4. Губачова О.М., Мельник С.І. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – К.: ЦУЛ, 2012. – 400 с.
5. Лучко М. Р., Бенько І.Д. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 370 с.
6. Онищенко В.О, Бондар М.І., Дубовая В.В. Облік у зарубіжних країнах. Підручник. – К.: ЦУЛ, 2015. – 576 с.
7. Міжнародний стандарт фінансової звітності 2 «Розкриття інформації про частки участі в інших суб'єктах господарювання» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 7 «Фінансові інструменти: розкриття інформації» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
9. Міжнародний стандарт фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
10. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
11. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
12. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 7 «Звіт про рух грошових коштів» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
13. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
14. Міжнародний стандарт фінансової звітності 18 «Дохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
15. Міжнародний стандарт фінансової звітності 27 «Консолідована та окрема фінансова звітність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

16. Міжнародний стандарт фінансової звітності 38 «Нематеріальні активи» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

Додаткова

17. Дергачова В.В., Скоробогатова Н.Є., Шик Л.М. Облік у зарубіжних країнах. Навчальний посібник. – К.: НТУУ «КПІ», 2011. – 257 с.
18. Єфіменко В.І., Лук'яненко Л.І. Облік у зарубіжних країнах. Навчально – методичний посібник. – К.: КНЕУ, 2006. – 216 с.
19. Ковальчук, Т.М. Облік у зарубіжних країнах. Навчально – методичний посібник. – Чернівці.: Рута, 2014. – 471 с.
20. Кузнецова С.О., Чернікова І.Б. Облік і фінансова звітність за міжнародними стандартами. Навчальний посібник. – Харків.: Лідер, 2016. – 317 с.

Інформаційні ресурси в інтернеті

21. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
22. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.
23. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vobu.ua>
24. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dtki.com.ua>
25. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://i.factor.ua>

Текст лекції

1. Облік у системі управління

Бізнес – це складний процес, елементами якого є планування, організація, контроль та управління. Для ефективного їх здійснення необхідно мати достатню інформацію, головним джерелом якої є бухгалтерський облік, який складається з таких послідовних етапів:

- збір інформації про факти господарсько – фінансової діяльності;
- аналіз фактів господарсько – фінансової діяльності фірм;
- оцінка та вимірювання;
- документування;
- відображення на бухгалтерських рахунках та в облікових регістрах;
- складання фінансової звітності;
- подання фінансової звітності зовнішнім і внутрішнім користувачам, які приймають управлінські рішення з питань бізнесу.

Головним завданням обліку є забезпечення інформацією про фінансовий стан підприємства, в першу чергу, власників (акціонерів) про фінансові

результати, розмір прибутку, який буде виплачено у вигляді дивідендів на акції, про перспективи розвитку фірми. До зовнішніх користувачів інформації з бухгалтерського обліку відносяться: потенційні інвестори, кредитні установи, податкові служби, постачальники, клієнти, конкуренти, аудитори та ін.

На підставі інформації, яку надає бухгалтерський облік, інвестори приймають рішення про вкладення коштів у розвиток певних фірм; кредитні установи і постачальники впевнюються в платоспроможності компаній, податкові служби – в достовірності та своєчасності сплати податків; конкуренти здійснюють пошук «слабких» місць в управлінні фірмою з метою підризу її авторитету тощо.

Крім цього, споживачами інформації бухгалтерського обліку є менеджери самої фірми, які займаються прогнозуванням бізнесу, ефективністю використання активів, мінімізацією витрат з метою максимізації прибутку тощо.

Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах називають мовою бізнесу і він знаходиться під впливом таких факторів:

- типу державного управління;
- типу економічної системи;
- галузі економіки;
- профспілкових і суспільних організацій;
- типу регулювання та контролю;
- рівня технічного прогресу;
- загального рівня освіти.

Об'єктом бухгалтерського обліку виступає бізнес, метою якого є одержання прибутку.

Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах базується на загальноприйнятих принципах бухгалтерського обліку – це стандарти, концепції, правила і процедури, якими користуються бухгалтери і аудитори для оцінки фінансово – господарської діяльності та при підготовці фінансових звітів.

Основними принципами бухгалтерського обліку у зарубіжних країнах є:

- принцип вибору облікової одиниці;
- принцип тривалості діяльності підприємства;
- принцип стабільності грошової одиниці;
- принцип об'єктивності інформації;
- принцип оцінки статей балансу за їх вартістю;
- принцип реалізації;
- принцип паралельного внеску або визначення періоду відображення витрат і доходів;
- принцип постійності методів, які використовує фірми;
- принцип повноти відображення інформації;
- принцип суттєвості;
- принцип консерватизму (обачливості);
- принцип періодичності.

2. Характеристика видів бухгалтерського обліку

Бухгалтерський облік зарубіжних країн поділяється на два види: фінансовий і управлінський.

Фінансовий облік має за мету забезпечення зовнішніх користувачів інформацією про діяльність фірми.

Об'єктами фінансового обліку виступають:

- активи підприємства (грошові кошти, рахунки дебіторів, короткострокові і довгострокові фінансові вкладення, товарно – матеріальні цінності, нематеріальні активи, земля, основні засоби тощо);
- зобов'язання фірми (зобов'язання кредиторам, короткострокові та довгострокові кредити банків тощо);
- джерела власних фінансових ресурсів (капітал, резерви, фонди, прибуток тощо).

Дані фінансового обліку є підставою для складання фінансової звітності і не є комерційною таємницею.

Фінансові звіти передаються аудиторам для перевірки і отримання висновку, який підтверджує реальність звітності.

Ознаки, характерні для фінансового обліку:

- підготовка інформації в цілому про діяльність фірми;
- контроль за доходами і витратами;
- контроль за правильністю закриття номінальних рахунків;
- контроль за правильністю визначення фінансових результатів;
- контроль за станом акціонерного чи власного капіталу;
- складання всіх форм фінансової звітності, подання її для аудиторської перевірки;
- публікація фінансових звітів.

Управлінський облік забезпечує необхідною і корисною інформацією, в першу чергу, всі підрозділи самої фірми для прийняття своєчасних і ефективних рішень. Він організовується, виходячи із потреб самої фірми і не регламентується державою.

Важливими об'єктами управлінського обліку є витрати, що включаються до собівартості окремого виду продукції, доходи і фінансові результати. Витрати на виробництво продукції можуть обліковуватись за центрами відповідальності, сферами діяльності, видами продукції.

У сфері управлінського обліку знаходяться також питання планування, прогнозування, аналізу діяльності фірми.

За даними управлінського обліку складається внутрішня звітність, обсяг якої встановлюється самою фірмою, і яка використовується на різних рівнях управління.

Дані управлінського обліку і звітності є комерційною таємницею фірми і не підлягають зовнішньому аудиту.

Управлінський облік використовує дані фінансового обліку про витрати і доходи, перегрупує їх відповідно до прийнятої методики обліку даної фірми.

Ознаки, характерні для управлінського обліку:

- підготовка необхідної інформації для внутрішніх користувачів з метою планування, контролю та прийняття рішень на різних рівнях управління;
 - вивчення перспектив розвитку фірми і їх прогнозування;
 - забезпечення об'єктивності, достовірності, релевантності даних;
 - контроль витрат і доходів;
 - висвітлення діяльності окремих підрозділів фірми і використання інформації в управлінні;
 - вибір бухгалтером методів оцінки запасів, створення резервів тощо.
- Спільні риси фінансового і управлінського обліку:
- базування на єдиній системі первинної інформації;
 - дотримання загальноприйнятих принципів ведення бухгалтерського обліку.

3. Рахунки бухгалтерського обліку та їх класифікація

Відображення господарських операцій за економічною ознакою здійснюється на рахунках бухгалтерського обліку.

Всі рахунки бухгалтерського обліку поділяються на балансові або реальні і номінальні або тимчасові.

Реальні рахунки поділяються на три підгрупи і розташовуються у послідовності, яка відповідає балансовому звіту, а саме:

- рахунки активів;
- рахунки зобов'язань;
- рахунки власного капіталу.

На рахунках активів ведеться облік грошових коштів, дебіторської заборгованості, матеріальних запасів, основних засобів, нематеріальних активів. Всі ці рахунки активні.

На рахунках зобов'язань відображаються залишки та рух короткострокової та довгострокової заборгованості.

На рахунках власного капіталу відображається наявність і зміни власного капіталу за його видами. Рахунки зобов'язань і власного капіталу є пасивними.

Номінальні рахунки поділяються на два види і їх інформація використовується для складання звіту про прибутки та збитки:

- рахунки витрат;
- рахунки доходів.

Рахунки витрат – це активні рахунки, на яких обліковуються витрати за їх елементами за весь звітний період.

Рахунки доходів – це пасивні рахунки, на яких обліковуються доходи за їх видами за весь звітний період.

У кінці звітного періоду рахунки витрат і доходів закриваються на рахунок фінансових результатів і не мають залишків.